



# ЗАМАН



КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАВАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

## «Билим беруиуну къаты контрольда тутабыз»

Къырлыбызны Правительствою Президентини Президентини Владимир Путин бу коюнде видеоконференция халда бардырган кенгешде билеу билеу билеуиуну регион системалары ирилдендируиуну амаллары созолгендиле. Премьер аны Курган шахардан бардыргъанды. Ол ары къырал жумуш бла барып тура эди. Къабарты-Малкърдан видеоконференцияга республиканы Башчысы Арсен Канокъв бла билеу билеуиуну министри Сафарий Шагатавсове къытышанды. Ага дагында федеральный министрстволаны бла ведомстволаны башчылары, башха регионаны оюнулары, жамауат организацилланы келечилери да къытышанды.

Владимир Путин билеуиуну билеуиуну регион системасын жангыртууну проекти жашауда квалити бардырылганын бла шакъыр этгенди. Бу сфераны бирикдилеген бюджетти арт беш жылда эки керге егсенин белгилегенди. «Билим беруиуну турленуе кийирини аллында демография болгъуз къарарга, аны эге алыргы тийишледи», деп чертгенди. Демография халы уа премьер иттиге санагъанды. «Бизге билеу халкъланы да бирикдирген, барыбы да багъалы кереген гражданд нипте, шартла керекдиле. Ала уа школ программалга къышулушуга, аланы сабий гителгикиден окунма билеуиуну, аны аны къыяны сингире», дегенди. Андан ары российи правительствонуну башчысы эмда олсагъат окунма профилли министрне окуну киталлагъа аналгъа этерге, билеу билеуиуну амаллары жангырдан кырал чыгарга буоргъанды. «Тарых шартланы терс керегестуиуну биз арталыда унаркъ тийлибюз. Бюджетликде бир предметден, саз кучюк, 6-чы классда окунган къуру математикадан окунма, она бла саналган торлю-торлю китлап бардыла. Ол зат мени бек сагъайтанды», дегенди.

Ратмир КОЦЕВ, КъМР-ни Башчысы бла Правительствою пресс-службасы.

реклисион айтханды. «Хакъсыз билеу билеуиуну Конституцияда бегейтилгенди, аны ким да кетермегенди», дегенини айтып, премьер школ дерсенин берген усталагъа хакъны къырал телегенин, ата-анала уа халанда къошкъа курсла ючюн къорвалда этерге боллукъларын эсгертенди. Алайдеп къошканды ол, орта школда окъуулгъан бар предметден къошкъа курсла ючюн хакъ алмауу юсюнден аякочнокър жазыр этиле турды.

Саз Арсен Канокъва жетгенде, ол 2011 жылда КъМР-де билеуиуну билеуиуну учреждениеиланы ишлерин ирилдендируиуну жаны бла не мадарла этилгенлерин билдиргенди. Школлада эмда билеу билеуиуну оюу аттен органлада жамауат советте къурылгандыла, алгача бир къауым волполслагъа оюу этерге эркинлик берилгенди. Республикада усталагъа орталыкъ иш хакълары былтыр 13 процентге егсени эмда 13885 сом болгъанды. Школлада бла сабий садыла ишленгенли хакъларында болган улуу башхалыкъны кетерию ючюн, сабийле школда дер жорюген учреждениеилала юргетючюлюни айлукълары 2011 жылда 1-чи сентябрде 1073 сомдан 9700 сомга дерги кетерилгенди.

Видеоконференцияда сюзелген волполслагъа юсерден кесини окуму айта, КъМР-ни Башчысы 2012 жылда федеральный субсидия билеуиуну билеуиуну учреждениеиланы болулларын ирилдендируиуну, ол санда шенюю окуну-лаборатория, окуну-проектировдо, техника медицина эмда спорт оборудование, окуну-кормидию пособиеила бла жалчытугъа къораллыкъларын чертгенди. «Билим беруиуну къаветствонуну биз къаты контрольда тутабыз, окунуу иште къаытышхалы барысына да къз-къолгъа болганлай турлукълары», дегенди Арсен Канокъв.



## Сбербанк экономикабызга кредитле беруиуну кебетир муратлыды

Къабарты-Малкъраны Башчысы Арсен Канокъв «Сбербанк Россию» ОАО-ну Север-Кавказ банкны председатели Пётр Колтыгин бла тобештенди. Ала экиси да бу кредит учреждениеи республикада инвестицияла ишин кенгертиую олгарны созогендиле.

Сейлы къонокъв бу кытулукъга салынганлы республикага биринчи кере келгенди. Аны алгъышлай, Арсен Канокъв республикада социальи сферада экономикада бла инвестиция иште арт заманда болдурулган жетишилени юсерденди билдиргенди. Ол келтирген шартлага къре, озган жыл «Сбербанк» Малкърны

экономикасына 8 миллиард сомга кредитле бергенди. Судаланы 40 проценти уа оптовый эмда розница сатуу-алууу айнытугъа, 20 проценти жарашдырууу предпритиялгъа, 10 проценти да эл мюлк предпритиялгъа алынгандыла.

Пётр Колтыгин «Сбербанк» Къабарты-Малкърны экономикасына кредитле беруиуну килендире берилгенин айтханды. «Жеринден тейдилеген коммерциялы рыскы алыугъа, Нальчикде уллу сатуу-алуу адаманы эркинендире кетерию комплекси къурулуш акхырына жетдирюге да аха бёлрюге оюу этилгенди. Андан сора да, КъМР-де шенюю циф-

ровой медицина теижиканы чыгаруу жаны бла проекте 500 миллион сомга кредит берилиджи», дегенди.

Тобешюде банкны таматасы аны учреждениеи гражданыны бир къауумна жашуу журтагъа деп берилген кредитликне процент ставкалары бир кесегин тейер ючюн, республиканы бюджетинден аха бёлюу жаны бла эни программамы жарашдырууугъа эмда аны толтуруугъа къытышаргъа хазыр болганын айтханды.

КъМР-ни Башчысыни бла Правительствою пресс-службасы.

## Атларын жюреклирибизде сакъларга борчлубуз

Тонене КъМР-ни Башчысы Арсен Канокъв Правительствою ийонде амалыкълыла илпорне полициячылы жукълары бла тобештенди.

Жыйылыну аяа, ол бусагъатда Къабарты-Малкърда бек къыйын заман болганын чертгенди. «Демократияны тохташа, гражданд общество алыгъа юсюне бела баргъанлар, экономикабыз айныгъа бла бирге терроризм, экстремизм да кенг жайылы башлагъандыла. Сизни жашларгъа къырлыкълыны конституция мурдорю кыорулай бергендиле жанларын», дегенди.

Республиканы Башчысы бу кужу ишлени Россеяге къажуу тургъан, аны Юр жандыа регионлары кългъа этерге сюйген кочы бардыргъанларын чертгенди. «Биз

терроризмге, экстремизмге къажуу кюреште хазыр толийн эдик. Жарыуа, дини жорукъларын неслерине талпыкъга хайырганлай, зорлыкчу, урушун, вломно идеологиясын жайгъанлай жаш адамларывизни жюрекlerine жол тапхандыла», дегенди.

«Урушун» бардыргъанла тозлук ючюн кюрешбиз, дейиле. Ол тердик, колгъа сауул агъыл, мамыр адамлары, полициячылы илпорне бандитдиле, ала дин бла ахырма байламлы тойдюле, деп белгилегенди Арсен Канокъв.

Ол, 13-чю октябр Полициячылы эгерюиуну юию болганын айтты, алай республиканы мамырлык ючюн жанларын бергендени жылдан бир кере сагъыны къоймай, аланы атларын жюр-

еклирибизде сакъларга борчлу болганыбыз да белгилегенди. «Сиз жашларгъаны тийишимизге юйретгенсиз, сау болуугъуз», деп къошканды.

Арсен Канокъв бу къазуатда илген полициячылыны юйрелерине, ол санда башха регионладан келгенге да, болушукъ этиликча бюджетден тышында фонд къууругъа оюу этилгенди да билденди. «Ескюз къылган сабийле окунгъа кирюура, ата-аналары хакъсыз медицина болушукъ алырча этиликчи», дегенди эмда жыйылгъанлы проблемаларны, къылгъай болушукъ керек болганын юсерден ачыкъ айттыргъа чакъырганды.

## «Жарык жашауну бирге къурайыкъ»

Тонене Пятигорскени бла Черкескени епископ Феодосий Къабарты-Малкърда келгенди эмда, жангы килисага барып, анда жыйылгъанын христиан дин байрам бла алгъышлагъанды. Республиканы Башчысы Арсен Канокъв дин организациллага болушукъ турганы ючюн энчи ыспас этгенди. Алгаракълада уа Арсен Баширович Прохладна районда килисага жюрюкюн сайилеге энчи мажун бергенин айттып, жорек ырызлыгъын билдиргенди. «Есюл келген жаш телио ючюн мен тилек этгенлей турама. Жашауну алакелик заманга

таукай къарарча къуаргъа, ала республиканызны ботюн ары, ырахалты эте барында тамата телюге таянчакълык этилгача ма алай юйретирге керекчи», дегенди.

Феодосий Къабарты-Малкърны Парламентини, Правительствою башчылары, энчи жамауат эм дин организациллагы ишлери жаны бла къырал комитетини председателине бу байрамны къуаргъанын ючюн ыспас этгенди. 2012 жыл республиканы айныунда ала уллу ашман этилик керек болуугъа ыттигъанын билдиргенди.

Ол ючюн улуу дин къулушукчу

УФСИН-ни таматасы Василий Федорович грамота бергенди. «Сени башламчылыгъын бла турелеледе килисала, мекгитиле да ачыгъандыла. Алагъа адамла жюрюк, намаз этип, Аллаха табынып, этген осал ишлерине окунууларга да, эркин жашауугъа тазаланып чыгарла деп ышанам», дегенди.

Феодосий журналистлени соуруларына да жуулла бергенди. Ала уа бу кужуладе Пятигорск шахарда илпорнеден эфрендин бла белгилеген христиан байрамны юсердендиле этиле.

**Жазылыу**

**Багъалы окъуучула!**

Сиз «Заманга» 25-чи февральга дерги жазылсагъыз, ана тилибизде чыкъган газетни 1-чи мартдан алып башларгъа онгугъуз боллукъду. Терт айгъа жазылыуу багъасы - 237 сом 40 капекди.

Бизин индексибиз - 51532



## Аскер антха кертчилик - ол намысыды, махтаууду,

Митинг

Тонене, асгъан урушда интернационал борчларын толтура илген аскерилени эсгерюиуну ючюнде. Нальчикде Къоз терс бахчада ол къазуатда жигитча сермегнен жершлерибизде деп ишленген эсгермени къатында терели митинг бардырылганды. РФ-ни Президентини Север-Кавказ федеральный округда тол эркинлик келечисини аппаратыны федеральный инспектору, генерал-лейтенант Алексеи Вербицкий, КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный, асгъан урушун ветераны Змакъулыланы Борис, урушуну урушуну ветеранлары республиканы советини председатели Мухамед Шихабов, республиканы жажууачыны келечилери, шахарны орта школларны окунуучулары да къаытышанды.

Митинг ача, Нальчик шахары администрациясыны башчысыны суубасары Аижала Долова асгъан урушда республикандан 1800 жаш чакъырдыгъан, элли бешиси анда илгенин эге салганды. Анда

къулукъ этгенледен келле къыраллы бек Сейлы саузъларына тийишли болгандыла. Аладан ючюсю Къызыл Байракны, 112-си Къызыл Жундузн, бири да Кишилик орденлери бла, 600-ден аспам адам да торлю-торлю майдалла бла саузалынгандыла. «Жарыуа, урушдан сау къайтып, анда салынган жаралдан иегине да бу къазуатны хатамында дунядан кетпендени бир минутун шаш туруп эсерирге чакъырганды.

Александр Вербицкий а бу къуру Афранстанда угъай, Россеяде, жууукъ тыш къыраллада да, интернационал борчларын толтура, жанларын берген жашлары эсгерюиуну ююю болганын белгилегенди. «Кертиди, ол урушун бизге бир торлю маянасы, керекиси да жокъ эди. Алай солдатха бурбукъ берилсе эге, ол аны толтуруугъа, антына кертичи болуугъа борчлуду», дегенди.



Ахыры 2-чи бетдеди.

## КЪУЛУКЪГЪА САЛЫУ

### Адиб Абрегзов - РФ-ни Президентинде КъМР-ни райым келечисини биринчи орунбасары

КъМР-ни Башчысы Арсен Канокъв Адиб Абрегзову РФ-ни Президентинде Къабарты-Малкър Республиканы дайым келечисини биринчи орунбасарына-Къабарты-Малкър Республиканы Правительствою Председателин орунбасарны къулугуну толтуруучусуна салынуу юсюнден Указга къол салганды.

Абрегзов Адиб Хасанбиевич 1961 жылда КъМССР-ни Бахсан районуну 2-чи Кысбурун элиде туугъанды. Къабарты-Малкър къырал университеттин бошак, инженер-къурулуш усталык алгъанды. Экономика илмулары кандидатыды.

Урунуу юлун ол 1982 жылда «Кабалгражданстрой» трестини 15-чи къурулуш управленийында мастер болуп башлагъанды. Аскерден къайтхандан сора да мында торлю-торлю къулукълар да бир нелча жыны ишленгенди. 1993 жылдан 2004 жылгъа дерги «Кабалгражданстрой» проект-къурулуш компания ОАО-ну генеральный директору болгъан.



### Валерий Жилов - КъМР-ни Правительствою Председателин биричи орунбасары

1952 жылда туугъанды. 1981 жылда Москвада Управленийы Серге Орджоникиде атлы Урунуну Кызыл Байрагы ордени институтун бошак, управленийы къуруу жаны бла инженер-экономики усталыкны алгъанды.

Урунуу юлун ол 1969 жылда Урванцы типграфиясында башлагъанды. Аскерден къайтхандан сора уа Москвада Мострой-27 трестини комсомол организациясы секретары болганды. 1985-1988 жыллада Москваны 6-чы къурулуш управленийысы башчылык этгенди, «Ноборскнефтегазстрой» трестини управленийынын орунбасары болуп ишленгенди. 1988-1995 жыллада «Форум» акционер биргиуну «Форум-Север» предпритиясыны директору эди. Арт сегиз жыны ичинде «Новое колцо Москвы» ачыкъ акционер обществою генеральный директоруу къулугъада ишленгенди.



КъМР-ни Башчысыни бла Правительствою пресс-службасы.

### Владимир Путинни программалы статьясы

**Халкъны аяуну жолу**

Владимир Путинни «Тюлкюню къуруу: Россеини социальи политикасы» деген статьясы «Комсомольская правда» газетде басылганды.

Жетишилени юсерден Владимир Путин саз да айтмакъ келю эди, жалаңда ала бардыла, ала бизге проблемала да бардыла деп, статьясы да ала бла башлагъанды. Аны айтханына къре, гражданды иш усталыкъларын тол хайыргаламайдыла, орталыкъ класс социальи жумушлага ырыз туйлюю, файдаланы бир бирден башхалыкълары уллуудла, социальи къорвалча да биз сюйгенга файданы туйлююде.

Къайсы къыралда да устала, аллемзе бу къурулада ишленгенле жамауатны тулукъ айныуа иш усталыкъларын тол хайыргаламайдыла, орталыкъ класс социальи жумушлага ырыз туйлюю, файдаланы бир бирден башхалыкълары уллуудла, социальи къорвалча да биз сюйгенга файданы туйлююде.

Къайсы къыралда да устала, аллемзе бу къурулада ишленгенле жамауатны тулукъ айныуа иш усталыкъларын тол хайыргаламайдыла, орталыкъ класс социальи жумушлага ырыз туйлюю, файдаланы бир бирден башхалыкълары уллуудла, социальи къорвалча да биз сюйгенга файданы туйлююде.



«Аны бла бирге илуи ишлери болгъаныла, студентлени эм окунуу бошак тургъанлары араларында намсылары жюрюкени да къбетилликде иш хакълары», дегенди Правительствою башчысы.

Ишчилени жашуу къолай

Шимал Кавказ кюн сайын 2 бет

Алагъа эм къыйын уруш заданияла буоргандыла 3 бет

Белгиликлеу улуу жууаппылыкъларны излейди 3 бет

Клублагъа болушукъ керекди 4 бет

Ахыры 2-чи бетдеди.







Хар тукумуна да барды  
Ахтем адамлары. Кадрыларды өнүктүрүшкү  
арналарына жаштарын  
ашырышына жаштарын,  
Улуу Ата Журт урушун жигиттери  
Мухажир бля Борисни айтырга болушкү.  
Ала жакиси да кыргыздык  
жаш чакырада, душман  
аскерлери бля сөрмөшө,  
уруш аякка чыккан калган-  
дыла.

Мухажир, баям, биринчи  
малкырды лётчик болуп  
болгондугу. Россияны Кзыл Армия  
министрлерин Ара ар-  
хиинден билдиргендерине  
көрсө, ол 1931 жыл Моздокта  
10-чу кавалерия дивизияны  
полккомандирин укурсап  
болгондугу. Андан кыргыз  
шаары Сталин аты теңиз  
лётчиктерин аскер школунда  
окутууганды.

Аны бошгандан сора  
Бакунга кылуулук терең  
ашырылды. Кичи жалдан  
лейтенант чын берилди.  
Алга ол полкку бөлөмөнө  
башчылык этеди, арта уу  
эскердин таматасыны  
болушдукуну, уруш ба-  
лантанда уу командирин  
эди.

Ары дери уу элчилени  
эсинде кылган бир сейр  
шарт. Мухажир уруш  
боштангыны, ала кыргыз  
самолёту бля учуп келип,  
Башкыда интернатны  
кызында «Тогый аллы»  
түздө кыонганды. Алайга  
Кышатаудан да келип кел  
адам жайылды. Ол экинчи  
аскерде кылай кылуулук  
этгенини июндон кел халар  
айткан эди.

Кыргыздын жыл тууган-  
ына Кышатаудан кылуулук  
солукта болду. Ол заман-  
да аны бшончондо Кызыл  
Жулдузу ордени бар эди.  
Ол аны Фин урушда этген  
жигитлиги оюн алганды.  
Кызылатаны ал жал-  
ларанда Финляндияда  
СССР-ни арасында фин-  
лия Маннергеймни ызы  
дел кыруулуу уз ишлеген  
эдиле. Ата темир эм бе-  
тондан кылуулган журтпа  
эди эдиле. Алапы кыргыз  
ны толпары окуна чакы-  
ралмагандыла. Финлия  
ол жерден атырып, кел

аскерибизни кыргыздында.  
Арда бизинде самолёт-  
падан улуу бомбала атып  
алай огузанды. Ол само-  
лётаны сананда Мухажир  
башчылык эткен кызуу  
да болгондугу.

Кызыл улуу Улуу Ата журт  
урушда да болгондугу. Эко-  
руулуу министрлер ара  
архиинден берилген кыга-  
ытда жазылган кыра, ол  
1942 жылы августта задан-  
гы келип, андан кыргыз  
кыздары. Аны кой бири-  
чеси орошу тишируу Олга  
Адреевна, Бакудан узакк

Хорланнн солдатлары

Алагда эм кыйын уруш  
заганяла бюоргандыла



Солдон оңго: Кадрыларны Борис бля Кзызайланы Солтан.

болмай Монтно деген элде  
жашаганды. Ол Мухажир  
ичине экиге айланган этгечи  
Кызыларны Валентинга  
баш месини юондон халар  
билдиргенлей турганды.  
Ахыр июндон дери аны туку-  
нандан уа журттенди. Жигит  
кышатаудан жашы андан  
ары кадрылар белгисизди.

Мухажирни атасыны кыра-  
рындашы Токжаны да  
юу жашы урушда болгон-  
дыла. Борисге элде Илияс  
ди эдиле. Ол 1917 жылы  
Кышатаудан тууганды.

Элде школну бошгандан  
сора, билимин андан ары  
эсдоре, Ленинградта угула-  
да, Кзыл Армия институту  
кирди. Отуз жетинчи жыл  
аны айырмалы бошп кыай-  
тады. Жаш специалистни  
Көндөлгөнө жибердиле.  
Эти жалпы анда школну  
турганы аксакалла аны  
бля өрге туруп салмашхан-



Баша. Бош заманы болса, ол кызыларды бля турган жаңгылыктандан айт эди.

Ориси аскерге чакыр-  
ландыла. Андан сора уруш  
башланды. Ол 1-чи гвардия  
аскерин 350-чи дивизияны  
917-чи полкуну 1-чи дивизи-  
онна тоюшди. Старый Оскол  
шахарны кызында улуу  
сөрмөшө бардырадыла.  
1941 жылда 6-чы декабрьде,  
Кызыл улуу жаралы болды.  
Иги болгандан сора аскер  
бөлөмөнө кыайтады.

1942 жылда 6-чы июнда  
Ржев шахарны кызында да  
кызылар болуп сөрмөшө  
жашы коммунисте кесери-  
нин сатырлына алдыла.  
Юйге жиберген кыгайтала  
тоюшди. Андан да тап болуп  
чыгарды.

Кзыркы июнчоно жыл таулу  
жаш таматалык этген ди-  
визион Юго-Запад фронтун  
сананда бекс облыстары  
сөрмөшө бардырады. Гута  
Заболоцкая эли кызында  
немишлеле кыруулаган  
жерге чабуулукту этрге  
керек эди. Аны тамата лейте-



Кадрыларны Мухажир.

нант Кзыл Армия бюоруды-  
ла. Ол дивизиону штабыны  
начальникы.  
Алга тасхачылары жи-  
бериле. Гитлерчилени  
пильляла толган кыла-  
лайла болганын токташ-  
тырады. Сора кеслерине  
болганы саутландан бирча  
агырып алына жок этеди.  
Ызы бля бизни аскерле,  
кеслерине аз кырган этип,  
алайны аладыла. Ол жи-  
гитлиги юондон анга Кызыл  
Жулдузу ордени берилди.  
Андан сора Ата Журтун

жаудан кыруулай, жанын-  
кыянын аймай, аны юончо  
кызылар болуп сөрмөшө  
жашы коммунисте кесери-  
нин сатырлына алдыла.  
Юйге жиберген кыгайтала  
тоюшди. Андан да тап болуп  
чыгарды.

Тернополь облыстыны  
Крөменче шахарыны  
кызында 1944 жылда 18-чи  
мартта кыянын сөрмөшө  
бардырадыла. Боринки  
аскер бөлөмө кыруулаган  
жерге немишлеле танклары  
бля юч керге чабуулукту  
этдиле. Алай а мурталары-  
на желалмагандыла.

Орта Азияга көчөрүл-  
диле. Борис аны халарын  
да эшитеди. 1944 жылда  
июлда кырандыны Идрис-  
ге Кызыл Армия ахыр  
писмосу келген эди. Запад  
Украинада уруш этбиз деп  
жарал эди. Ол тирелде уруш  
жерде болганы халары  
чыккан эди.

Андан ары кадрылар  
белгисизди. Хорлапканы юондон  
жууккашдырып юончо,  
душман аскерлери бля сөр-  
мөшө, уруш аякка чыккан  
кылапган Кадрыларны Му-  
жажирни киркири халар-  
лары алады.

Ол Леяла АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

СЕЙИР АДАМЛА БЛЯ ТЮБЕШИЛУ  
Белгизилик уллуу жууаплыккыны излейди

Кыргызмизданы Даниель РАТИ-ни (ГИТИС)  
актер факультетин бошгандын. Студентлик окуяны  
«Эльбрусидин» концерттерине кытышып,  
фильмде ойнагандын. Сойдомулдоого, энчи-  
лиги режиссерланы, кырачуну да эсперин кесе-  
нин бурдурады. Аны чаман башканыкы бля да  
жашыра туюлгесе. Ол бизни боюнчону ушакк  
нөбргизди.

Актер усталкыны не  
себеден сайланганы?  
Сабийликтен окуяна  
актерга окурга итингенге  
десем, өтюркө болуп.  
Башкача өстемге, жалдан  
20-30 сабийни жууап,  
кыска оюнчукка салырга  
сойгонем. Бир затчыкка  
кырап, репетицияга барды-  
рып турганым.

Режиссер Атырзаланы  
Расул бля тубештимде,  
сагышланганма актер-  
лукну юондон. Мен школ-  
да окугандым, ол КВН-не  
адамла излей эди. Анга  
жорук ыразылыкмы ай-  
тырга союмо, ол оюнда  
манга эс буруп, арта да  
болушуп турганы юончо.  
Ол КВН-не тоюшкенд сора  
көпчүлүктөн окурга актер  
факультетин баруудан  
береди.

РАТИ-ге (ГИТИС) кызы-  
ды кырирге уа кыйынны  
эди?  
Ары 2005 жылда бар-  
ганьма, бир кесек аңгылау-  
ум болуп. Ары дери ОКГУИ-  
де бир жыл окуганьма.  
Аны юончо а тынч туюл  
эди. Бир жерге 60 адам  
бар эди да, ары тоюшге  
бир торпюно ол болмаганыча  
көпчүлүктөн.

Кылай эсе да, ол уллу  
конкурсдан өтөмо. Комис-  
сияны алында Гогольну  
«Катын алыундан» юончо  
бля Крыловну «Свиная  
дулум» деген тамсиле  
сипи окуганьма. Экзамен  
алганьма уа жырлап да  
көргөзт дейдиле. Алай  
фамум ол заманда, бусга-  
рта болган да сунимай.

Сени аруу арузун бар-  
ды. Актерланы кебюсю  
жырлайдыла да...  
Сахнада аруу жырлар  
юончо, дайым да арузун  
бля ишлеп туруга керек-  
ди. Ол манга керек сунимай.  
Андан эсе жорегим  
сойган затпа бардыла, сөз  
юончо, саксафонда сок-  
ганьма. Бусугайта анга  
юончо турама.

Мен бир бирде сойган  
затларымдан кыргызган  
өтөмо, космоска учарга  
эсиме тоюше (юоюди), аны



Жарсыуга, жашаудан көтөгөн режиссер Петр Штейн, аны «Француз тайна» деген фильминде ойнаганьма. Ол заманда биринчи курда окуганыма, иги да уллуу ролга чакырган эди. Улуу жангыч ишим эди биринчи курда, кесиме өшүнгөн, ыразылык бергеним. Бир нечча юозюде ойнайм да, сора андан ары чакырмайдыла. Бек кыйын көрүнгөн эди ол манга, жаш актёрга.

Жарсыуга, жашаудан көтөгөн режиссер Петр Штейн, аны «Француз тайна» деген фильминде ойнаганьма. Ол заманда биринчи курда окуганыма, иги да уллуу ролга чакырган эди. Улуу жангыч ишим эди биринчи курда, кесиме өшүнгөн, ыразылык бергеним. Бир нечча юозюде ойнайм да, сора андан ары чакырмайдыла. Бек кыйын көрүнгөн эди ол манга, жаш актёрга.

«Метамозга» биринчи  
курда, кесиме өшүнгөн,  
ыразылык бергеним. Бир  
нечча юозюде ойнайм да,  
сора андан ары чакырмай-  
дыла. Бек кыйын көрүнгөн  
эди ол манга, жаш актёрга.

«Пабрикт» деген филь-  
мде гитче ролчык эди,  
аман, саут сатхан адамны  
сыфатын Сильвестрини кыра-  
ганьма. «Лукарь», «За-  
йае» + 1» проектите да  
көрсөнес. Алайды деп ай-  
талыкмысы, огуесге?..

«Сылтусу» деген сөз барды  
да, ол эсиме тоюшди. Жаша-  
уда хар торпюно зат да болды.  
Мен терк ачулупан кылау-  
чумга, алай кыгайтаны уа  
сойюймем. Жаркымамы,  
жарашуулумамы - аны уа  
мени тангынандадан сор-  
сагыда, тоюго сунимай.  
Энди сени окуган фильм-  
леринги, кытышкан про-  
ектеринги юончондо да айт-  
сан эди. Эсинде артыкне  
не зат кылгандыгы, нени  
жаратканы?

«Анык арыктык белгилер  
ичин жоккуд, кел фильм  
ойнарма да тоюшгеним».

Хау, алай спектакль  
бар эди, анда скульпторну  
сыфатын кыраганьма. Егре-

Беглиги болурга уа  
итинемесе?  
«Угтай» десем, өтс  
керек. Актерни иши кеси  
излейди аны, хар бирбиш  
да итингенге белгилги болур-  
га. Алай ол а уллу жууап-  
лыккыны излейди. Мен  
көрүшкен ишимде кыуан  
табарга союмо. Конфуций  
айтканды да: «Жорегин  
сойгон иш тансан, сөз бир  
заманда ишкерик туюлгесе»  
- деп.

Ишинде анга ушарга  
союмо деген адамны бар-  
мыды?  
Бирине ушарга бир за-  
манда да соймонем, ол  
актерга керек да туюлдою.  
Хар бирбиш өз да кесибин  
жолубуну табарга керек-  
тис, ботонда ойнаган  
Ласлош Анкады Мирно-  
ну, Евгений Миронову  
эспериге союмо.

Актерланы система бля  
юйрөтөдиле, аны билген  
ишин не заманда да тап  
кыраганды, сөз фамум  
да кыюулгесе. Алайда а  
Алдан санында эди Михаил  
Чехов.

Саига, актёрча, кино, те-  
ратр огуесе телевиденияны  
жууккуд? - барысы да жууккуд.  
Театрда ишлегенме, кинода  
ишлегенме, телевидение  
проектке кытышканыма -  
барын да жаратма, бары да  
манга сейридем.

Аны барына да бир за-  
манда чакырып кыюулай,  
кызын сайларкысы?  
- Алга юончосунда да жи-  
тиштерге жорегиме. Хар  
заманда да амал табарга  
болушкү, жалганда эрин-  
мем, алапы ишлерге керек-  
ти аны. Сагырга кыласам  
а, бусугайтагы амалыма  
кыял, кыясында да аха тө-  
леселе да, ары барлыкка.  
Кызыгачлыкандан угтай,  
атама, алапы, юйрөмө  
барысы бля.

Жашаймы, аны ачык  
айткангы, ушак этерге  
заман тапхангы юончо да  
сау бол.

ТАМБИЙЛАНЫ Мариям.

Саулык

Ауурлук - тиширүчү чархына сезилүчү жүккү

РФ-ни баш окушери-гинеколог  
Лейла АДАМАН, РАМН-ны акаде-  
миге берилген сорууга бек көпдө-  
Аланы боюнчону жашауда магнито-  
лоло да уллулау.

Бийик медицина технологияла  
аналкыны насыбын сынорга кылай  
болушкү? Сабийни кызында тур-  
гонизмге кыбырлангыча жерге бля?

Сиама эгизилеге аналыккыны  
сынарга эркинлик барды  
- Бир нечча жыл мындан алга Москва-  
да Филатов аты бөлүмүндө сиама эгизге  
Зитаны бля Гитаны бир бирден айтырып  
операция профессор Александр Разумов  
оюнган башчыгы бля этилген эди. Аны  
юончондон халар бек келг жайлыганды.  
Мындан алгара кыда уа Сит Зитага зитта  
да бир операция этгенсиз. Аны юончо ах-  
чаны ким төлгөндү?

Лейла АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

көзлери осал көрүргө, кылапкылары иги  
ашимтеге, мыйылары тап ишлемезге  
болушкүда.  
«Р!» - Бек этиге ауурлуклары бля  
табылган сабийлени кадрыларны юос-  
лердин статистика билдирүүлөрү бармы-  
ды? Сөз юончо, 500-граммлык сабийлени  
юослердин?

АДАМАН - Бардыла. Алай, жарсыуга,  
бизде угтай. АБШ - да, Канада да эм бир-  
бир европалы кыраалда алай кырау-  
уус сабийлени жашауларын саклауу  
амалды 20 жылдан бери да ишленген  
эм этилгенде. Бизде уа ол торпю ише  
энди башлана турадыла. 500.400 - грам-  
мык сабийлени окуяна юослердин зако-  
нодателны базала жаланда 2012 жылда  
жараштырылып башлангычанды.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

«Р!» - Бек этиге ауурлуклары бля  
табылган сабийлени кадрыларны юос-  
лердин статистика билдирүүлөрү бармы-  
ды? Сөз юончо, 500-граммлык сабийлени  
юослердин?

АДАМАН - Бардыла. Алай, жарсыуга,  
бизде угтай. АБШ - да, Канада да эм бир-  
бир европалы кыраалда алай кырау-  
уус сабийлени жашауларын саклауу  
амалды 20 жылдан бери да ишленген  
эм этилгенде. Бизде уа ол торпю ише  
энди башлана турадыла. 500.400 - грам-  
мык сабийлени окуяна юослердин зако-  
нодателны базала жаланда 2012 жылда  
жараштырылып башлангычанды.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН - Экинчи сорууга (курск)  
берууден башлайм өзюмо. Зита эм Гита  
Россияны граждандары болмаганлыкы-  
га, ала юончо ахчаны бизни юончондо  
төлгөндү.

Былда АДАМАН -

Культура

# Клублагы болушлук керекди

Бизни корреспондент ушакер ийтерген Эбрус району Култура управленийынын таматасы Тольгуруны Жонтеди.

«Жанет, шендогу жашауда клублагы болушлук керекди»

«Хар адамга да керекди жашауда кесини хунерин ачыкка аларга, хайырларынга да да жырда, төсөндө, музыкада, живописьте негиз башка заттар болуп. Алай болуп кичи а анга алай жер керекди - анда анылау табарга, болушлук да. Адам не жер санында да барып солуктур жер кутура учурденыда.»

«Ол жумушу алай учурденыда калай тамалдыды?»

«Биогонюкде бизде 62 клуб бугуру барды. Бу арт жылда аламы саны онкеге көбөгөндү. Ол ишине айтууна Кудийланы Кырасын аты Култура двореде «Пегас» жаш тейо район арты ачыгына улуси себелтик этеди. Анда програм мирования, инглза тил и, шахматлаы сойгөнгөн, спорт секцияла да ишлейди. Алагы көпөгөнө саны 2035 адамга жетеди.»

«Чыгармачылык иш бла көрөшөн коллективтери сабий шкуну ансамбльтери - «Арабеск» бла «Жузузукчла эм «Акверель» Железоводеке бардырылган. «Звезда россыя» алы конкурсу дипломантлары болгандыла. «Жузузукчла» -у андан сора

да, Сочида болган «Сахна искусствону бетеурун ослары» деген халкыла аралы да конкурсу, «Арабеск» а «Тенсу серпантин» аты битеурессой хореография эришуню дипломантлары болгандыла. Району художстволу самодетельностуну бек коллективу а «Образцовый» бла «Народный» деген сыйлы атланы алар ючюн тийиши сыналадан өтгөндиле.

«Ала кесигизи районда концертте уа бөрөмидиле?»

«Озган жыл култура учрежденила эки мингге жууук меропиятияла бардырган дыла -көрмочле, концертле, фестивалыла, конкурсула эм алагы көрө башка жарыккландырыу ишле да. Алагы уа 80 мингден аслам адам кыташханды. Адамла алай ишлеге онойо жоройдоле, кесери да аламы юсперинден оомоларын айтадыла, ырыздыктыларын белгиледи.»

«Специалисттерга а жетишмидиле?»

«Бек алгы району Краеведеде музевини, аны директору Эзеланы Фатиматны ишине бел-

гилерик эдим. Халкыны ниет байлыгынын сакталда, воп көлгөн төлону юктурду, дагыда алагы ушак ашы ишлерин чертирге сөөме ол култура мекемизи. Башка учурденилад да, насылга, бардыла алай махтаулу специалистте. Аламы санындадыла Будаиланы Руслан, Жапугулану Ахмат, Кудийланы Мухтар, Юлия Майборода, Париса Дриттенрейс, Афшакыяланы Магомед, Хасан Шерхов, Гайялыны Тахир, Афшакыяланы Люба, Мамеланы Гая, Шауялыны Захират, Журтубайланы Нина эм башкала.

Саулай алы айтканд, кадрыла бла болуучу кзаруусуду, бек алгы ол шарт району култура юйлерилене, Тынрынуу Култура дворединде сценеленди. 76 специалистден жалаңда жыйырмасыны барды бийик билими, усталыгына көрө бийик билими уа жалаңда бирүүледи. Аламы асламысы, жыйы саллары бла, абдааналдыла, жаш төлөдөн жалаңда бешулен барды 30 жылды жетмегендене. Чыгармачылык бла көрөшөн специалистден эсе телперсонун аслам болган учурденила да бардыла, жарысууга. Эбрусуну клубундан башкала уа ача бла тийишчилик жолчылтылмайдыла.

«Ырыскы-техника жаны бла уа клубланы болумлары не халдады?»

«Аламы барысында да музыка аппаратура, сахна кийимле, мебель жеткириде да жетишмидей. Клублагы тынгылы ремонт керек болуп турды. Көбюсюно халы бек осалды. Специалисттерини жетишмелес, көбюсюно эричи билими



болмагыны, ахчаны, башка ырыскы-техника жаны бла да жарлыгыбызга ишбизин тынгылы бардырырга ич огр бөрөмидиле. Мени оюмуна көрө, көчүрөлөнү автоклуб кураарга керекди, аны бла району жерлеринде култура ишлени севириктер, тынгылырак да бардырыча.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Көгеним, эшитгеним

# Кыраа булгыарлыла

«Вауум жыл мындан алгы да сыфатлыгы башкарылгыр тоңгон эди. Алай аты бла шахар да барды. Алай ол башкады. Ол Ингушетидады. Биз барган эл Остиняны жериндеди. Негерлерим мал ала эдиле, мен а, жер көрөйм деп, ала бла баргангырым эди. Эни ортасына келип, улгу базманьыз бар эди да, аны алайда тошордук, мени аны кытаңды койдула да, кеслери уа малла излей, эч ичине кетпеди. Бир көсөдөн алайга эр киши бла тишаруу келди. Биринчи улгайганды экинчи андан ич да жаш көрөндө.»

«Экиси да аркакда тохтап, хапар айтып тебиреди. Эшитип турама. Бизинча сөлөшөдиле. Бери уа таула кыядан чыгырмандыла деп сөйрөт этеме. Хапарларын бөлмөй тынгылайды. Эч киши айтады: «Арбакы көчери сынганды да, мөшүнү тегалмай турама», - деп. Көчөри не зат болганын көрүшү адамдарыбыз биле болмакты.»

«Хар айтанлары чынтты маллар сөзлө. Сора мен кыларым бар эсе да кетип, алпырды. Алай сиз кимлесиз, не миллетииз. Ирада юйлерилене да бардым. Ага жылганды да эдиле. Биз андан кетгичи кесибизча сөлөшүп турдук. Улу башкалык бар эди деп анылапайдым. «Биз кыра булгыарлыбыз. Бу жерде уа өмөрлөндөн бери жашайбыз», - деп ашырдыла.

«Не дин жорюктөнгөн сормамды. Бам, муслиманна болуп эдиле. Нен дегенде орамлаңда негиз арабда тонгуз көрөдүм. Алай терин урулда ичи чыгардон толугач чыккыра көрдөм. Ол эни ара молкоу жоозом өсөрдө эди. Андан чыгарылган продукциясы болуп эди.»

«Тийиш кыра булгыарлыла кимдедиле? Аламы юсперинден

эрменин истончикде (бизни өмөрлөдө дери 127 жылды). «Кавказ туланы тийресилене, булгыарлыны жеринде улгу кызгалыла болгандыла», - деп айтылды. Алтыны өмөрюно экинчи жеринде ала «Великж Булгыарлыны кырабыла. Анга «Кырабылы кырабыл» деп да айтылды. Ол аты сагынылган хан өлгөндөн сора, 641 жылда чачылганды. Аны бир жашы Аспарух, кесини адамларын да алып, Дунай черк тийресилене кеткенди анда славян миллеттеге кошошулуп, Дунай Болгария деген кыраыны кураганды.»

«Экинчи жашы адамлары бла Итил (Волга) сууна келип, Волжскя Булгария кыраыны курады. Ючюнчө жашы ата-бабалары жеринде Кысобан черекни тийресилене кыалганды.»

«Тырыха айтылганына көрө, Тобам, малкар халкыну кураган миллеттен бири ол болгон болур. Аны бла байкалы көп торлоу шарт келтирген болуктур. Сөз ючюн, Аспарух кураган кыраында Кырачады, Малкыра айтылган жер атагы тибере болуктур. Ол санда Кызмыч, Мара, Курнайт, Бешик, Кыласа.

Алайды да, булгыарлыла торк тилде сөлөшгөн этрегиле милтеде. Ала бла биз тилманьсы сөлөшкүлөбүз.

ОСМАНАЛАНЫ Хайса.

КЪУЖУР ШАРТЛА

# Киши да ийнанмазлык бирчалыкыла

Наполеон Гитлер Наполеон 1760, Гитлер а 1889 жылдада туугандыла (башкалык -129 жылды). Биринчиси властыла 1804, экинчиси 1933 жылдада көлгөндиле (башкалык -129 жылды). Экиси да властыла 44 жылдыла көлгөндиле. Французду аскер башчы урунда 1816 жылда хорланганды, Гитлер а -1945 жылда (башкалык -129 жылды).

сора, аны Джонсон салынган эди. Кенеди өлгөндөн сора уа аны орунуна Джонсон тошорди. Эки биринчи АБШ-ны президенти 1860 жылда, экинчиси -1960 жылда болгандыла (башкалык 100 жылды).

«Экиси да байрым көдө өлтирөлгөндиле. Экиси да кытаыныкы кытаыларында болгандыла. Экиси да башларына оек тий өлгөндиле. Линкольн «Кенеди» театрда, анында «Линкольн» театрына белгиле өлгөндиле, өлпөрдөн алагарчыла Кенеди Монро шааркычыда, ол Марилендеди, болган эди, өлпөрдөн бир көсөк алгыракыда уа ол президент Мерлин Монро бла сойкемлик жорюкчуну президент да югула эдиле, экиси да демократла болгандыла. президентле болгунчу экиси да АБШ-ны сенаторлары эдиле.

Линкольну өлпөрдөн Джон Уилкс Бут 1839 жылда тутт анды. Кенедиин өлпөрдөн Ли Харви Освальд 1939 жылда тууганды (башкалык 100 жылды). Экиси да атлары ингли тилде John Wilkes Booth эм Lee Harvey Oswald 15 хардан кураладыла. Бут театры иннинден кычан эди он аны чардагында тутулганды. Освальд а чардакдан кычанды ан театрны ичиде тутулганды. Линкольн өлтирөлгөндөн

Ричард Паркер эди. Дагыда алай бир юклю. «Титаник» 1912 жылда жарысуугу кырадыны барыбыз да билебиз. Алай издательство «Мансфилд 1898 жылда аты алай кенг белгиле болмаганын жазуучу Морган Робертсонун «Тшестноста» деген романна басмалганын эди. Анда айтылган жазуучу хапар а ол заманы адамлары арталыда кыайгы отиримден эди.

Романда айтылган затла уа «Титаник» кемеле болганын ишлени юсперинден эдиле. Бу кемени узунлугу 243 метр эди, ичине сыйнырык сууну өлчөмү 70 минг тонна болукту эди.

«Жазуучу-билгичче?»

«Ма дагыда. 1838 жылда америкалы жазуучу Эдгар По «Повесте о приключениях Артура Гордона Пима» деген чыгармасын жазган эди. Анда айтылган ичине көрө, кемеле уулгандан сора өлмөдөн күтүлгөн керт адам ачык тенгизде кыалдыла. Ачыккандан ахыр көзүлерилене таангандан сора аладан ючюнө тэртюнчюно өлтирөдиле эм ашайдыла. Китапта аны аты Ричард Паркерди.

1884 жылда «Магнетон» кемеле палаха жолугды. Он көзүнде өлмөдөн күтүлгөн керт адамны кырадылары Эдгар Пону жетилениркелчине болгандыла. Ала бир шоктагы туюмдешиле, азык килени суу аулакыла айлангандан сора, ачыккандан тели болуп, аладан ючюнө тэртюнчюно, өлтирөп, ашайдыла. Он адамны аты да

двигательлерини көчүрди 50 минг аты кураууна жете эди, теркиги 25 уезл эди. 4 трубакы, 3 винти бар эдиле. Суукты апрель кечеледе кемеле, буз кыагы тийип, уулап, баткан эди. Андан сора 14 жыл озганды «Титаник» кемеле кесини биринчи рейсине атланганды. Аны узунлугу 269 метр, ичине 66 минг тонна суу сыйынганды, ючюн 55 минг атыкык тынгы бир эди, теркиги бир сагытка 25 уезл бола эди, 4 трубакы, юч винти бар эдиле. Бу кемеле суукты апрель кечеледе, буз кыагы жолугуп, батканды.

Бир бирге ушакган былай ишле сойр-тамаша эттирди. Жазуучу кемеле болукты палахлы болуманы көп кыялмай барысыны юсперинден алгандан билгенди: китапда эм жашауда ол кемеле батмазлыкчла көргөзтөулө эдиле. Эки кемеле да паланчы көзюндө куштаруучу шопкала жетмел, азык этгенди. Эки кемеле да пассажирини саны, көрти эм семирит айтууда да, 3-шер минг адамды. Логика жаны бла алып кыраганды, ол затны анылгара эм жокду.

Спорт

# Кюлерин РФ-ни биринчилигинде сынарыкыдыла

«Налчык» спорт комплекседе дзоддан ююрланы араларында СКФО-ну биринчилиги бардырылганды. Анга Север Кавказыны регионларындан 250 спортсмен кыташхандыла, ол санда Кзабарты-Малкырдан 27 адам.

Турнири кыуанчыгы халда ачылууна КзМР-ны спорт, туризм эм курортта министри Аслан Ахмазов, аныда спорт министр Чичи Махжолов, Россиянын дзод федерациясыны спорт жаны бла башчысы Анатолий Парюков, РФ-ни дзоддан федерациясыны СКФО-да баш специалисти Алик Эльдарханов эм Север Кавказыны дзоддан федерациясыны президенти Алик Бейгузаров көлгөндиле.

# ХАЗЫРЛАНЫУ Тауда жарату этедиле

Бу конюде Минги тауну тийресилене Россияны грек-рим тутушудан жыймандык командасы жарату этип башлаганды. Анда кыраыны эм иги спортсменери болукту эришүүлөгө кыташландыла. Аламы ичлеринде Слиммада онланын көп көр бардым деген Азамат Бароев, Асламбек Хуштов, Алексей Мишин, Исламбек Альбиев, Назир Манжиев да бардыла.

Бийикде жарату этип башка жердене туюндорду. Хауаны энчилиги ючюн ол адамга кыялынырык көрөндөди. Спортсменде анда чабуу, ауру этип тутушудан сора дзоддө эте тау курады спортта да сыйнадыла. Грек-рим тутушудан РФ-ни баш тренери Гюг Когуашвили ауур атлетичини координациялары бек ич болганын чертеди: «Учарга мен да мында юйрөгөнөм. Алгы Азауду «Кружоро» этенциягы минип, андан немесе жангырагы тошгон. Андан бери спортту бу тюрюксин бек сөөме эм учарга он болса, аны ыкыдырмайма.»

Мында былай жыйылууга бардырыла туручудула. Хасан Бароев айтыхана, команда бери жылгы эки көрө келиюндө.

Жыйылууны итгарына көрө, жети эм ючлю

спортсмен айрылыгыды. Ала Россияны командасыны Сербияда бардырылгычкы чемпионатына кыташырыкыдыла.

Алиса ТАРИМ, Эбрус району жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

# СПАРТАКИАДА Жюзюучюле башлагандыла

Налчыкчеде КзМР-ни федералынык служба-ларыны ишчилерини араларында спартакиада башланганды. Эришуиле марта дери бардырылгычкыдыла. Аны программасына спортну талай тюрлюсю киргенди, ол санда волейбол, шахматла, шахматла, мини футбол, жегил атлетика, аэробик, стол тенни, канаты тартуу эм башкала.

Алай бла бу конюде Багыу физкультулары дворединде жоозуден эришгенди. Анга РФ-ни УФСИН-ни, УФСКН-ни, МЧС-ни, УОНС-ни, МВД-ны, ФСО-ну, УФСБ-ны Кызабарты-Малкырада бөлмөлөрүн командалары кыташхандыла. Эчнчиза бичирини жерге Ирина Кулверова (УФСС) эм Дмитрий Гуренко (МЧС) чыккыгандыла. Битекуманда замчуда УФСБ-ни командасы бирини болганды. МВД-экинчи, МЧС ючюнчө жерлени алгандыла.

Светлана ГАУНОВА, КзМР-ни Спорт, туризм эм курортта министрствосуну пресс-службасы.

# ШАХМАТЛА Онгулагыла - ахча саугыла

Кызабарты-Малкырады Профсоюзларыны биринген организациясыны шахматладан республикалы спартакладасы башланганды. Он Налчыкчеде «Ладья» шахмат-шахка клубда бардырылды. Анда 12 команданы келчиси кыташтыды.

Спортту бу тюрлюсю адамдадан жыл сн мардыны излемгенге себелли эришүүгө кыташкандыны араларында студентте, урунучу ветеранлары да бар эдиле. 2012 жылгы спорт сезонун ач. «Профсоюзланы «Россей» физкультура-спорт обществосу» жамаатуу организацияны председатели Хабиб Таов республиканын профессорларыны башчылары адамдына суукту жашау бардырыларына эчнч эсе белгеленин чертеди.

Шахмат туюмдешиле уа кырал учурденилад да халкыны жумушларын жалчытуу сферасы ишлегенни Биринген командалары кытканды. Спартаклада жалчыны ишле бардырылгычкыды. Хорпаганчалга ахча саугыла берилдиктиде.

Соруу болган бу телефонла бла сөлөшкөн: 47-54-37; 47-54-41

Хош келигиз!

# УЧРЕДИТЕЛЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛСТВОСУ

<p><b>Баш редактор</b> <b>АТЛАНЫ Жамал</b></p> <p><b>РЕДКОЛЕГИЯ:</b> БЕШПАЙЛАНЫ Муталин (баш редактору оубурасы), КНОНАКЛАНЫ Хасан (баш редактору оубурасы), АЛИКАЛЛАНЫ Владимир, БИТТИР-ЛАНЫ Аминат, ТУКЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУ-ЛАНЫ Борис (жууялы секретары).</p>	<p><b>ТЕЛЕФОНЛА:</b> Редактору ичиримэны - 42-63-41. Баш редактору оубурасылары - 42-38-21, 47-26-22. Жууялы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспондентер - 42-63-52.</p> <p><b>РЕДАКЦИНЫ БӨНӨМӨЛӨРИ:</b> Жамаатуу-экономика бөлөм - 42-67-68, 42-24-02. Юридика бөлөм - 42-66-73. Култура бөлөм - 42-75-82, 42-68-72. Социаллаый политика бөлөм - 42-66-76, 47-27-59. Жамааттык эм спорт бөлөм - 47-26-79, 42-66-71. Письмоула эм реклама бөлөм - 42-37-94. Телекөрсөтүү бөлөм - 47-31-28. Сурат алуучу бөлөм - 42-75-82, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Оператору - 47-26-28, 42-39-65.</p>	<p>Редация авторла бек кылагы жорюгөтмейди. Кызгез жалмазгыла рецензия этпемдиси эм ала артка кыайгырмаздыла.</p> <p>Газетте басылганын материалда айтылган оомла редакцияны оому бел келинмесе болуктурду. Алай айтылган хар зат ючюн Россия Федерацияны Басмачы Көксөдө законду тийишчилеси материалды авторлары кесери жууялуудыла.</p> <p>Редация авторлардан 400 гезит тизгинден (магнитика бла жеткелуу) 5-6 бөлүм көрө алыды.</p> <p>Редация авторла эм адалдык информативни эркинликтерини кыраууды жаны бла Кызабарты-Малкыра регион инспекцияла 1994 жылда 14-июнь июнда регистрация эткендиси.</p> <p>Регистрация номер — 01—0066. Индекс — 51532</p>	<p>Газетин басмагы КзМР-ни Асыманы информация органы жаны бла кырал комитетини компьютер службабы хазыр этгенди.</p> <p>Газет «Тетраграф» ООУ-ну тизгиндилеси басмагыда Назлычкы шахар, Ленин аты проспект, 33</p> <p>Газетини ислерине тапшыруу ючюн КзМР-ни почта сызматы федералыны Управленийы жууялды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10</p> <p>Газетини ронинагы жерги ючюн КзМР-ни «Воскресный» акционер обществосу жууялды. Телефон: 42-69-34</p>	<p>Номерге графикте көрө 19,90 сагытка кыот салында. 20,00 сагытка кыот салынганды.</p> <p><b>ГАЗЕТИН ИНОМЕРИ ЧЫГАРГАЙЛА:</b> Аликаланы Владимир - дежурный редактор; Гайяланы Рита - жууялы секретарыны оубурасы; Акчуланы Феруза (1,2-чы бетте), Рахайданы Дзамбия (3,4-чы бетте) - корреспондент.</p> <p>360000, Налчык шахар, Ленин аты проспект, 5 Адресини почта: elbor_50@mail.ru</p> <p>Тиражаы 3250 экз. Заказ № 327</p>
---	---	--	---	---